

Želimir Kantura
Zoran Gomzi

**KAPELSKI PLANINARSKI PUT
PUTNI VODIČ I DNEVNIK**

(VIII. promijenjeno izdanje)

Zagreb, 2020.

KAZALO

Predgovor prvom izdanju	5
Predgovor trećem izdanju	8
Predgovor četvrtom izdanju	10
Predgovor sedmom izdanju	13
Predgovor osmom izdanju	16
Upravljanje i objekti na KPP-u	18
Upute prolaznicima KPP-a	20
I. Opći dio	23
Prirodne značajke	23
Zemljopisno-geološki prikaz	23
Klima	26
Biljni i životinjski svijet	27
II. Opis puta	29
Vojni Tuk (KT-1) - Bjelolasica (KT-2)	29
Pristup	29
Vojni Tuk	30
Izleti iz doma	30
Matić poljana	31
Jančarica	33
Izleti s Jančarice	35
Bjelolasica	38
Bjelolasica (KT-2) - Samarske stijene (KT-3)	39
Planinarsko sklonište „Jakob Mihelčić“	40
Pristupi skloništu	43
Samarske stijene (KT-3) - Ljuska u Bijelim stijenama (KT-4)	48
Samarske stijene	48
Ratkovo sklonište	49
Pristupi skloništu	51
Izleti iz Ratkova skloništa	52
Vihoraški put	53

Ačkova dolina	55
Ljuska	58
Ljuska u Bijelim stijenama (KT-4) - Vrh Bijelih stijena (KT-5)	59
Zelena dolina	60
Bijele stijene	62
Dom na Bijelim stijenama	64
Sklonište „Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama	65
Pristupi domu i skloništu	66
Vrh Bijelih stijena (KT-5) — Velika Javornica (KT-6)	68
Velika Javornica	69
Velika Javornica (KT-6) — Sklonište u Dulibi (KT-7)	70
Stalak	71
Staro sklonište u Dulibi (Stara Duliba)	75
Novo sklonište u Dulibi (Zelena kuća)	76
Izleti iz skloništa	77
Sklonište u Dulibi (KT-7) — Kolovratske stijene (KT-8)	79
Kolovratske stijene	79
Cestom	79
Grebenom Kolovratskih stijena	80
Kolovratske stijene (KT-8) — Vinište (KT-9)	83
Kolovratske stijene	83
Luka Krmpotska	85
Vinište (KT-9) — Klenovica (KT-10)	88
Vinište	88
Izleti iz doma	90
Klenovica	92
Pristup	92
Literatura	94
Žigovi i bilješke	95
Karta	

PREDGOVOR PRVOM IZDANJU

Kapelski planinarski put plod je neizmjerne ljubavi njegovih graditelja prema goranskim ljepotama, posebice prema Bijelim stijenama. Nezaboravni trenuci što smo ih toliko puta proživjeli dočekujući izlazak Sunca ili ispraćajući Sunce s vrha Bijelih stijena naveli su nas na pomisao da pođemo u nepoznate gudure i prema nepozna tim vrhuncima. Kada bi Sunce izašlo i jutarnjim zrakama obasjalo obzor je pred nama, naš pogled šarao bi nepoznatim predjelima, sve tamo do naočitog grebena Velebita. I opet, kad je Sunce zalazilo, gubila bi se u daljini nepregledna planina izgubljena u sumaglici. To nas je mamilo i zvalo.

Već prvi koraci u nepoznato uzbudili su našu maštu, tako da smo zamišljeni kružni put usmjerili prema uvijek privlačnom Jadranu. Kad se tome doda spoznaja kako se zapravo malo, s planinarskog stajališta, zna o Velikoj Kapeli, naša ideja se pretvorila u želju i, naposljetku, u ovo djelo koje je pred vama.

Nismo imali namjeru posvetiti se Velikoj Kapeli sa znanstvenog gledišta, već jedino i isključivo s planinarskog. Željeli smo da dugogodišnjoj povijesti hrvatskog planinarstva dodamo još jedan put kojim će sadašnje i buduće generacije kročiti, diveći se ljepotama naše lijepe domovine. Mi sleći tako, imali smo posebno na umu da će budući posjetilac KPP-a, osim neizmjernih prirodnih ljepota što ih pružaju Bijele, Samarske i Kolovratske stijene, upoznati i ne manje zanimljivu povijest toga kraja, sve tamo od tvrdih frankopanskih gradina srednjeg vijeka do Matić poljane

članica, koje su nas pratile u svim našim pohodima diljem Velike Kapele: Ani Bedeniković, Vesni Gjurčević i Kristini Posavac. Također toplo zahvaljujemo planinaru i dragom prijatelju, akademskom slikaru grafičaru Antunu Bičaniću, koji je uredio ovu knjigu, izdao nacрте, značke i žigove, te dragom i vjernom prijatelju Milanu Bachu. Posebno smo zahvalni Šumariji Novi Vinodolski, koja nam je darovala lokaciju s izgrađenom cisternom kao i materijal za sklonište u Dulibi.

Ovaj putopis posvećujemo 25. obljetnici PD “Rade Končar” i 10. obljetnici PD “Vihor”.

Pisci

Runolist - kraški

PREDGOVOR TREĆEM IZDANJU

Otkako smo 1981. g. objavili drugo izdanje vo diča, pojavile su se neke nove okolnosti koje iziskuju njegovu dopunu. Ovo ne samo što je drugo izdanje potpuno rasprodano, nego i što su na samom KPP nastale neke promjene. Valja prije svega ukazati na to da je konačno, iako ne u očekivanom obujmu, ostvareno nastojanje planinara i ljubitelja prirode, pa je Sabor Socijalističke Republike Hrvatske 24. siječnja 1985. g. proglasio Zakon o proglašenju Bijelih i Samarskih stijena strogim rezervatom. Time je zaustavljena sječa šume i devastiranje predjela izuzetne ljepote i prirodnih znamenitosti.

Najviša planina Gorskog kotara - Bjelolasica - dobila je na istočnom dijelu sportsko-rekreacijski centar, sa smještajnim središtem u Jasenačkom Vrelu i skijaškim na gorskim livadama Gomirkovice.

Istodobno nas je naša neizmjenjiva ljubav prema ovim predivnim krajevima tjerala da i dalje istražujemo. Ljubav i znatiželja vukli su nas prema jedinstvenom Velebitu. Tako smo 1984. g. istražili i označili spojni put (SPP) od Dulibe do Oltara, a 1985/86. kao plod prijateljstva i zajedničke ljubavi s dragim Senjanima, otvorili planinarsko sklonište u Krivom Putu. Tako su danas spojene dvije najljepše i najveće planine Hrvatske, Velebit i Velika kapela.

Veliki zaljubljenik Bijelih stijena, Milovan Dlouhi, pokrenuo je istraživanje predjela zapadnih Bijelih stijena, što je urodilo otkrićem i uređenjem nepoznate dionice Na tašin dol - Suha dolina pod nazivom Ačkova dolina. Želimir Kantura pokrenuo je zamisao o izgradnji planinarskog skloništa "Jakob Mihelčić" na Bjelolasici, koje je, zahvaljujući

nesebičnoj pomoći mnogih planinarskih društava i pojedinaца, otvoreno 1986.

Iste je godine korigirana dionica V. Javornica - Duliba u predjelu Tri javora, što je značajno poboljšalo put, jer se izbjegla cesta Rudolfinova do Stalka (2 km).

Uvjereni smo da će opisane promjene na KPP pobuditi još veći interes istinskih ljubitelja prirode, što će nam biti nagrada za uloženi trud.

Zagreb, travanj 1987. g.

Pisci

KT-01 Matić poljana 1030 m

PREDGOVOR ČETVRTOM IZDANJU

Prošlo je već jedanaest godina otkako je izdano treće izdanje vodiča, a u tom vremenu dogodile su se mnoge političke i društvene promjene u našoj domovini. Hrvatska je sada samostalna i neovisna država, što je izborila tijekom Domovinskog rata, a ti su događaji imali velik utjecaj na stanje i održavanje Kapelskog puta. Na svu sreću, rat nije neposredno zahvati o područje puta niti su stradali planinarski objekti, ali je prvih godina rata, tije kom 1991. i 1992., bio upitan prolazak oko Bijelih stijena zbog napete situacije u Jasenku. Srećom, to se već 1992. god. smirilo i od tada je obilazak KPP-a potpuno siguran.

Cijelu planinarsku javnost, a posebice planinarska društva HPD "Vihor" i HPD "Kapela" teško je pogodila 1994. prerana smrt jednog od pisaca ovog vodiča, Želimira Kanture. Njegovom smrću zastao je rad na upravo započetom obnovljenom izdanju vodiča. I ne samo to, ponestalo je zadugo pokretačke snage koja je Odbor KPP-a usmjeravala u nove zamisli. Njegova prisutnost ostavila je neizbrisiv trag u našim planinarskim društvima i teško je zamisliti da će se njegov nepresušni entuzijazam ikada moći nadoknaditi. Neka je našem Želimiru vječna hvala za sve što je učinio za dobrobit hrvatskog planinarstva, a mi, njegovi sljedbenici na Kapelskom putu, nećemo nikada zaboraviti da je taj put njegovo najveće djelo.

Ipak, došlo je vrijeme da se objavi novo izdanje vodiča jer su promjene na putu, stanje i smještaj planinarskih objekata učinili staro izdanje nepouzdanim. Željeli smo nadalje da u samostalnoj hrvatskoj državi dostojno obilježimo dvadesetu obljetnicu otvorenja KPP-a i tom prigodom unesemo u novo

izdanje vodiča sve izmjene koje su se dogodile tijekom ovih jedanaest godina.

Sama trasa KPP-a nije izmijenjena, ali su iz građeni neki novi planinarski objekti, a neki su napušteni. Uređeno je novo sklonište u Dulibi, tzv. *Zelena kuća*, dobiveno na korištenje od Šumarije Novi Vinodolski. Od 1990., kada je novo sklonište stavljeno u upotrebu, staro sklonište se više ne održava. Sklonište u Viništu je nadograđeno i pretvoreno u zatvoreni objekt - dom u Viništu. Međutim, u istoj kući pok. Anke Komadine uređeno je i sklonište tako da prolaznici uvijek imaju smještaj. Neke manje izmjene u trasi puta navedene su u opisu puta, što nema većeg značenja za obilazak. Tijekom ovih godina, na području kroz koje prolazi KPP markirane su nove staze i otvorene nove obilaznice. Tako je kroz predjel Samarskih stijena HPD "Bijejele stijene" iz Mrkoplja markiralo kružni put koji se na nekim mjestima dotiče markacija KPP-a, što je u opisu navedeno. Isto tako, na Bjelolasicima se nalazi kontrolna točka Ravnogorskog planinarskog puta, a neke su točke uvrštene i u Goranski planinarski put. Markacije na KPP-u redovito se i pažljivo održavaju i obnavljaju, tako da ne bi trebalo doći do bilo kakve zabune i nedoumice.

Za vrijeme Domovinskog rata i neposredno nakon njega bilo je vrlo malo prolaznika KPP-a. Međutim, od 1996. god. iznova raste broj posjetilaca pa je obnovljeno i dežurstvo u domu na Bijelim stijenama od 1997. god. Iste godine uvedena su i ljetna dežurstva u domu na Viništu. Nadamo se da će u slijedećim godinama broj prolaznika i posjetilaca stalno rasti, a time će naš put iznova opravdati svoje postojanje.

Uvjereni smo da će opisane izmjene na KPP-u pridonijeti još većem interesu istinskih ljubitelja prirode te da će

Kapelski planinarski put zadržati naziv najbolje održavane obilaznice.

Zoran Gomzi

Bijele stijene - Prsti

PREGOVOR SEDMOM IZDANJU

Tijekom proteklih godina od četvrtog izdanja iz 1998. god. dogodilo se više promjena kako s obzirom na upravljanje putem tako i s obzirom na pojedine izmjene trase puta. U Odbor KPP-a je 2005. god. pristupilo kao punopravni član PD "INA Bjelolasica" iz Zagreba koje je preuzelo brigu i nadzor nad skloništem na Bjelolasicima. U nizu radnih akcija sklonište je ubrzo dovedeno u vrlo dobro stanje, zahvaljujući sredstvima dobivenim od HPS-a i dobrovoljnim radom članova sva tri društva. Ujedno, PD "INA Bjelolasica" preuzelo je brigu oko održavanja markacija na jednom dijelu trase. Tijekom 2009. i 2010. god. pokrenuta je akcija oko obnove skloništa u Dulibi. Zahvaljujući sredstvima dobivenim od strane HPS-a te do brovoljnim radom članova društava sklonište je zaštićeno od daljnjeg propadanja, te je obnovljen unutrašnji

Staro sklonište na Bijelim stijenama (izgorjelo 1975. god.)

inventar. Time je osiguran kroz dulji period siguran smještaj i noćenje prolaznika KPP-a. Ostali objekti natrasi KPP-a, kuća i dom na Bijelim stijenama te sklonište i dom na Viništu su u vrlo dobrom stanju, redovi to se održavaju i pružaju obilaznicima zadovoljavajuću sigurnost.

Tijekom 2010. god. došlo je do manjih promjena na trasi puta. Zahvaljujući entuzijazmu mlađih članova HPD "Vihor" promijenjen je dio trase puta iz među Stalka i skloništa u Dulibi, odnosno ta je dionica skraćena, pa markacije KPP-a ne vode više do starog skloništa u Dulibi već neposredno novom trasom do sadašnjeg skloništa.

Isto tako, sada je moguće od skloništa u Dulibi pa do vrha Kolovratskih stijena doći i alternativnim markacijama koje vode preko grebena Kolovratskih stijena. Svakako, taj je put plani narski ljepši ali i zahtjevniji jer prolazi kroz stjenoviti predjel pun vrtača i guste vegetacije. Ostavljamo na izbor prolazniku da se odluči kojim će putem stići do južnog vrha Kolovratskih stijena. Treba napomenuti da je prema novim izmjerama, taj južni vrh koji je do sada smatran najvišim vrhom Kolovratskih stijena u stvari niži od sjevernog preko kojeg prolazi nova markacija. Međutim, žig i kutiju nećemo zato premjestiti na sjeverni vrh. Zbog izmjena na trasi puta izrađena je i nova karta s ucrtanim izmjenama.

Ljepšem izgledu puta svakako će pridonijeti i novi lijepi putokazi i obavještajne table koje je izradio naš član i veliki ljubitelj puta Maks Zrnčević.

Zbog mnogobrojnih krađa žigova na kontrolnim točkama od 2009. god. priznaje se obilazak puta uz priloženu fotografiju prolaznika na odgovarajućoj kontrolnoj točki.

Vjerujemo da će prolaznici puta kao i do sada biti zadovoljni stanjem markacija i svih objekata na KPP-u koji će i

PREDGOVOR OSMOM IZ DANJU

Prošlo je već devet godina od sedmog izdanja KPP-a iz 2011. godine pa su se tijekom tog vremena dogodile određene izmjene na trasi puta a i sastav Odbora KPP-a se izmijenio. Tako je od 2019 god. umjesto PD „INA-Bjelolasica” u Odbor primljeno planinarsko društvo „Izletnik” iz Zagreba. Ono je preuzelo brigu oko skloništa na Bjelolasici umjesto dosadašnjeg društva „INA-Bjelolasica”. Svi objekti na trasi KPP-a su u dobrom stanju i redovito su održavani zahvaljujući mnogim dobrovoljnim radnim akcijama svih društava. Također, markacije se redovito obnavljaju unatoč stalnim problemima zbog sječe stabala na trasi što je posebice izraženo na dionici puta od V. Javornice do Kolovratskih stijena.

Markacije od skloništa u Dulibi do vrha Kolovratskih stijena koje prolaze grebenom ne ulaze u opis trase KPP-a ali se obnavljaju te je ostavljeno prolazniku da izabere put. Svaka ko, grebenski put je naporniji i zahtjevniji pa se preporuča samo iskusnijim, odnosno sposobnijim prolaznicima. Neke manje ispravke u opisu unije te su u tekst novog vodiča. Zbog učestalih otuđivanja žigova na pojedinim točkama KPP-a zaključeno je da se oni više i ne nado mještaju već da je dovoljna potvrda o prolasku fotografija sudionika s pripadajućom kontrolnom točkom. Prilikom izdavanja potvrde o prolasku puta svi žigovi kontrolnih točaka bit će otisnuti u dostavljenoj knjižici prolaznika.

Nadamo se da će svi prolaznici puta kao i do sada biti za dovoljni stanjem markacija i svih objekata na KPP-u te da će im obilazak ostati u sjećanju kao lijepa i trajna

uspomena na prelijepo Samarske, Bijele i Kolovratske stijene, beskrajne šume Gorskog Kotara i na naše plavo Jadransko more.

Zoran Gomzi

Sklonište - zaklon prije uspona na Bijele stijene

UPRAVLJANJE I OBJEKTI NA KPP-u

Kapelski planinarski put održavaju i brinu se o većini planinarskih objekata koji su na trasi KPP-a planinarska društva “Vihor”, “Kapela” i “Izletnik” iz Zagreba. Radi koordinacije rada osnovan je Odbor KPP-a, zajedničko tijelo sva tri društva. Rad Odbora reguliran je posebnim pravilnikom. U njemu ima devet članova, po tri člana iz sva kog društva. Predsjednik Odbora bira se na dvije godine i na izmjenično je član iz sva tri društva. Prihodi i troško vi održavanja puta vode se na posebnim stavkama u društvima. Prihodi su uglavnom od prodaja dnevni ka te od noćenja u kući u Viništu.

Ako je po trebno, društva solidarno sudjeluju u pokrivanju troškova održavanja KPP-a. Trasa puta se redovito godišnje uređuje i po potrebi markira. Radne akcije se organiziraju obično za veće radove oko održavanja objekata. Sav rad je isključivo na dobrovoljnoj osnovi. Potpora se daje samo za putne troškove prijevoza radnih akcija na objektima koji su u nadležnosti Odbora kao i dežurstva u Viništu.

Na trasi KPP-a postoji cijeli niz planinarskih objekata - domova, skloništa i nadstrešnica. Njima upravljaju različita planinarska društva, a o većem dijelu brine se Odbor KPP-a. Slijedom od Vojnog Tuka do Klenovice to su:

Dom u Tuku kojim upravlja HPD “Bijele stijene” iz Mrkoplja, a koji je dat sada u zakup ali planinari i dalje imaju odgovarajući popust.

Kuća na Jančarici pod upravom HPD “Bijele stijene”, Mrkopalj.

Sklonište na Jančarici, također pod upravom HPD “Bijele stijene”, Mrkopalj.

Sklonište “Jakob Mihelčić” na Bjelolasici, PD “Izletnik”, Zagreb.

Ratkovo sklonište u Samarskim stijenama, pod upravom HPD “Velebit”, Zagreb.

Dom na Bijelim stijenama, HPD “Kapela”, Zagreb.

Sklonište “Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama, HPD “Kapela”, Zagreb.

Otvorena nadstrešnica na Mjesečevoj glavi pod V. Javornicom, Odbor KPP-a.

Sklonište u Dulibi, Od bor KPP-a.

Kuća u Viništu, Od bor KPP-a.

Sklonište u Viništu, Od bor KPP-a.

Više podataka o navede nim objektima navodi se u opisu Kapelskoga planinarskog puta. Načelno se može reći da su svi domovi i skloništa u dobrom stanju te da ih planinari kao i ostali prolaznici mogu koristiti. Dom u Tuku otvoren je tijekom cijele godine.

Dom na Bijelim stijenama i kuća u Viništu otvoreni su vikendom tijekom ljetnih mjeseci. Naravno, za veće grupe moguć je i dogovor o korištenju izvan redovitih dežurstava. Boravak u kući na Jančarici potrebno je dogovoriti s HPD “Bijele stijene”. Sva skloništa su objekti otvorenog tipa.

UPUTE PROLAZNICIMA KPP-a

Dnevnik se može osobno nabaviti u prostorijama društava. Podaci o društvima:

HPD „Vihor”, Prilaz Gjure Deželića 31, Zagreb

Mrežna adresa: <http://hpd@vihor.hr>

Informacije: 091 / 791 61 38

E-pošta: hpd.vihor@hps.hr

Sastanci u prostorijama društva: četvrtkom
od 19 do 21 sat

HPD „Kapela”, Maksimirska 51, Zagreb

Mrežna adresa: <http://www.hpd-kapela.hr>

Informacije: 098/ 259 399

E-pošta: kapela@hpd-kapela.hr

Sastanci u prostorijama društva srijedom
od 19.30 do 21 sat

PD „Izletnik”, Kosorova 5, Zagreb

Mrežna adresa: <https://pdizletnik.hr>

Informacije: 091/ 5808 126

E-pošta: pdizletnik@gmail.com

Sastanci: Cafe bar *Clovio*, Klovićevi dvori,
Jezuitski trg 4, srijedom od 20 sati

Vlasnik dnevnika dužan je osobno obići kontrolne točke, što dokazuje ili otiskom kontrolnih žigova, upisom u knjige koje se nalaze na kontrolnim točkama, a od 2009. god. i fotografijom vlasnika dnevnika s vidljivom kontrolnom točkom. Vrijeme prolaza cijelog puta nije ograničeno. Odbor KPP-a obvezuje se da će u roku od 60 dana vratiti uredno is-

punjeni dnevnik s otisnutim žigovima svih kontrolnih točaka pošiljaocu zajedno sa značkom - priznanjem, i to pouzećem.

Odbor jamči za svaku uredno ispunjenu knjižicu, koju prate i upisi u kontrolne knjige, odgovarajuću značku - priznanje.

Pri ophodnji KPP-a prolaznici trebaju posebno voditi računa o zaštiti prirode, jer su Bijele i Samarske stijene strogi prirodni rezervat.

Najbolji su uvjeti za obilazak KPP-a od polovice lipnja do sredine rujna. Posjetiocima se preporučuje da nose svu planinarsku opremu, posebice zaštitu od kiše, jer je taj kraj po znat po čestim promjenama vremena. Kako su cis-

Plava sirištara (gentiana asclepiadea)

terne s vo dom svakom do stupne, dobro je imati sredstvo za pročišćavanje vode, a voda se može i prokuhati. Treba reći da tijekom ovih 20 godina nije nikad bilo problema s vodom niti njenom kakvoćom.

Obilazak KPP-a zimi je vrlo naporan i zahtjevan te se preporučuje samo iskusnim i dobro pripremljenim planinarima.

Odbor KPP-a

Runolist (Leontopodium alpinum)

I. OPĆI DIO

PRIRODNE ZNAČAJKE

Zemljopisno-geološki prikaz

Velika Kapela zahvaća područje koje je omeđeno sa sjeverozapadne strane magistralnom cestom Zagreb - Rijeka, a s južne strane cestom Josipdol - Brinje - Vratnik - Senj. S istočne strane sklop prelazi u niz kraških polja (Ogulin-sko, Oštarijsko, Plaško), dok se na zapadu obronci Kapele spuštaju prema moru. Unutar tih granica mogu se naznačiti tri usporedna gorska lanca koja zajedno čine sklop Velike Kapele. Istočni lanac počinje na sjeveru s Bjelolasicom (1533 m), kao najvišim vrhom čitavog sklopa, i proteže se preko

Škriplini na KPP-u (*Polyporus squamosus*)

Debelog vrha (1050 m) i Crnog vrha (1102 m) do prijevoja Vrata (888 m), preko kojeg prolazi spomenuta cesta Josipdol - Senj. Južno od tog prijevoja nastavlja se sklop Male Kapele. Srednji greben, zapadno od spomenutog, počinje kod Mrkoplja Čelimbašom (1089 m) te se nastavlja s Velikom i Malom Crnom kosom (1223 i 1163 m) na Samarske (1302 m) i Bijele (1335 m) stijene. Iza njih se lanac produžuje na Veliku Javornicu (1375 m), najvišu točku ovog niza, a za tim se nastavlja u smjeru Bijele grede (1103 m) i Bitoraja (1107 m), južno od Drežnice. Treći, najzapadniji lanac počinje s Burnim Bitorajem (1385 m) iznad Ličkog polja, obuhvaća Viševicu (1428 m), najvišu točku niza, te se produžuje preko

Gnojištarka (Coprinus comatus)

Smolnika (1279 m) na Ričičko bilo (1286 m), sve do dugog grebena Kolovratskih stijena (1091 m), a za vršava s Alinim bilom (1120 m) i Crnim vrhom (1133 m).

Osnovni je smjer pružanja čitavog sklopa dinarski, tj. sjeverozapad - jugoistok, ali unutar područja postoje i znatna odstupanja od tog smjera. Prosječne visine vrhova variraju između 1000 i 1500 m, a unutar njih smještene su brojne planinske doline, krške uvale i manja polja (Jasenačko polje, Duliba, Matić poljana, Kolovratsko polje itd.). Podloga tih planina izgrađena je iz mezozojskih vapnenaca i dolomita, koji su uvjetovali specifičan reljef u obliku krša. Posebice je to istaknuto u Bijelim, Samarskim i Kolovratskim stijenama, koje se sastoje od uslojenih vapnenaca i gromadastih vapnenih breča, a što je uzrokom nastanka njihove posebne morfologije. Bijele, Samarske i Kolovratske stijene i danas su prilično nepristupačne i teško prohodne zbog izvanredno razvijenog krša, s bizarnim oblicima stijena, ostrim vrhovima i liticama visokim i do 50 m, tornjevima, žljebovima ostrim i tankim kao papir, uskim prolazima, provalijama i ponorima u kojima se cijele godine zadržava snijeg.

Neprohodnost povećava i bujna vegetacija, koja u unutrašnjem dijelu stijena nije dirnuta ljudskom rukom. Visoke jele, otporna borovica i zakržljala bukva sprečavaju prolaz kroz labirinte stijena, pa je zbog svega toga 1985. god. uže po dručje Bijelih i Samarskih stijena proglašeno strogim prirodnim rezervatom.

Klima

Područje Velike Kapele ima sve značajke planinske klime sjeverne jadranske regije. Naročito su istaknute dvije osobitosti - duge i hladne zime s mnogo snijega, te mnogo padalina cijele godine, a najviše u jesen i proljeće.

Značajne su i dnevne amplitude temperature, osobito ljeti. Za područje Bijelih, Samarskih i Kolovratskih stijena značajne su i mikroklimatske razlike koje potječu od osunčanosti pojedinih mjesta, što posredno određuje i biljni pokrov stijena. Za cijelo područje poznate su i iznenadne promjene vremenskih prilika, što je posljedica blizine mora.

Bijele stijene - detalj oblika

Iako cijelo područje Velike Kapele dobiva znatne količine oborina, postoji samo nekoliko stalnih tokova, odnosno potoka, koji poniru (Jasenački po tok, Crni potok itd.). To se događa zbog propusnosti toga tla, kroz koje se voda gubi pukotinama u podzemlje. Poznato je, na primjer, da se Jasenački potok, koji ponire u jugoistočnom dijelu Jasenačkog polja, ponovno pojavljuje u Krakaru.

Biljni i životinjski svijet

Područje Velike Kapele, kao i cijelog Gorskog kotara, floristički pripada ilirskoj regiji - pojasu gorskih i pretplaninskih bjelogoričnih i crnogoričnih šuma, uz pojas klekovine, jače izražen na Bjelolasici, a tek neznatno na Bijelim stijenama. Od šumskih zajednica, tu se nalaze: šuma bukve i jele, pretplaninska šuma bukve, pretplaninska šuma smreke i osobito interesantna zajednica gorskog javora, bukve i jele. Na Bijelim i Samarskim stijenama sačuvane su mnoge biljne rijetkosti koje se ne bi očekivale na tako niskim planinama. To su runolist (*Leontopodium alpinum*, var. *crasense*), dragušac (*Senecio doronicum*), divokozjak (*Doronicum austriacum*), kamenika (*Saxifraga aizoon*), srčanik (*Gentiana symphyandra*), kranjski ljiljan (*Lilium carniolicum*), šumarica sasa (*Anemone alpina*), alpski kotrljan (*Eryngium alpinum*), jedič (*Aconitum variegatum i vulparia*) i alpski ribiz (*Ribes alpinum*). Na Kolovratskim stijenama izražen je već utjecaj mora, pa mnoge od navedenih vrsta tu nerastu, ali se zato pojavljuju nove, npr. presličica (*Muscari botryoides*). Silazeći prema moru vegetaci ja se postupno mijenja u ti piè no mediteransko primorsku. Tu nas doèekuje kadulja (*Salvia*), primorski

vrijesak (*Saturea montana*), klen (*Acer campestre*), pri mor ski bor (*Pinus pinaster*) i mnoge druge.

Životinjski svijet za stupljen je brojnim vrsta ma koje se nalaze i drugdje u Gorskom kotaru. Od zvijeri se susreće medvjed, i to po šumama oko Bjelolasice, Bijelih, Samar-skih i Kolovratskih stijena, a nerijetko se može sresti na dijelu KPP-a iznad Viništa. Povremeno se na tom području po javljaju vukovi, a lisica, tvor, kuna i divlja mačka stalni su stanovnici šume. Šume oko Velike Javornice i Ričičkog bila nastanjuju jeleni, a u cijelom području žive srne, jazavci, zečevi, vjeverice i puhovi. Ptičji je svijet zastupljen značajnim rijetkim vrstama kao što su alpski kos grlaš (*Marula alpes-tris*), alpska čavka (*Pyrrhocerax alpinus*) i alpska stjenjakuša (*Tichodroma muraria*).

KT-08 Kolovratske stijene 1091 m

II. OPIS PUTA

VOJNI TUK (KT-1) - BJELOLASICA (KT-2), 3 h

Pristup

Vlakom ili autobusom do Delnica, a odatle lokalnim autobusom do Mrkoplja. Iz središta mjesta prema smjerokazu Vojni Tuk ići asfaltnom cestom do ugostiteljskog objekta, nekadašnjeg planinarskog doma (3 km). Do doma je moguće, naravno, i osobnim vozilom.

KT-02 Bjelolasica 1533 m

Vojni Tuk

Mjesto Vojni Tuk smješteno je pri kraju doline ispod planine Maj (1269 m), na 875 m/nm. Planinarski dom koji je dan u zakup temeljito je obnovljen i uređen. U njemu je moguće noćiti i dobiti ostale ugostiteljske usluge. Poželjno je najaviti se prije dolaska radi osiguranja noćenja. Žig KT-1 nalazi se u domu.

Izleti iz doma

Maj (1 h)

Čelimbaša (1 h)

Begovo Razdolje (1,5 h)

KT-03 Samarske stijene 1302 m

Od doma krenuti udesno, na istok, asfaltnom cestom, pri bližno 100 m, a zatim uzbrdo asfaltnom prečicom do ponovnog spoja s glavnom cestom. Malo zatim staza napušta cestu i prateći markacije poći ćemo udesno, na istok, uzbrdo preko livade, te u nastavku stazom uz rub šume do ceste na početku Matić poljane.

Matić poljana

Izuzetno lijepa poljana na oko 1030 m/nm. Na sjevernoj strani poljane nalazi se spomenik kojim se obilježila tragična smrt više pripadnika partizanske jedinice koja se po velikoj mećavi i niskoj temperaturi probijala 1944. god. iz Drežnice prema Tuku. To je niz kamenih gromada usađenih u zemlju, koje time simboliziraju kolonu boraca.

Matić poljana - spomenik

Od izlaska na Matić poljanu može se napustiti cesta i na staviti ravno livadom, tako da kamena kolona ostane s lijeve, sjeverne, strane. Nastaviti u istom, istočnom smjeru kroz šumarak borova sve do ponovnog spoja s cestom. Tu se nalazi i smjerokaz. Do te točke može se stići i idući cestom od početka Matić poljane. Od Tuka do smjerokaza je oko 1 h hoda. Kod smjerokaza staza napušta cestu i skreće ulijevo u sjevernom smjeru te prolazi pored lovačke čeke i zalazi u šumu postupno se penjući do planinarskog doma i skloništa na Jančarici, 40 min od smjerokaza. Sveukupno, od Tuka do Jančarice je oko 1,40 h laganog hoda.

KT-04 Bijele stijene - Ljuska 1200 m

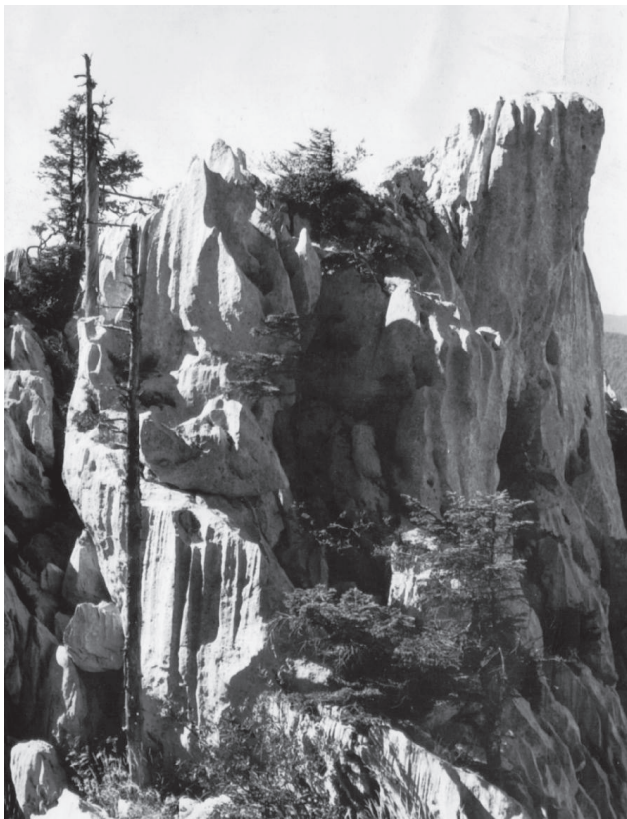
Jančarica

Dom i sklonište na Jančarici smješteni su na prijevoju ispod kojeg se vidi Vrbovska poljana, na visini od 1236 m/nm. Kuću je HPS-u darovala šumarija iz Mrkoplja. Bila je gotovo dotrajala i zapuštena dok ju nije preuzelo Planinarsko društvo "Sutjeska" iz Zagreba. Predvođeni velikim zaljubljenikom u Veliku Kapelu, generalom Žarkom Alujevićem - Feđom, marljivi članovi društva potpuno su uredili kuću i boravak u njoj učinili izuzetno ugodnim. Kako na mjernici ne bi ostali bez zaštite i mogućnosti noćenja, isto društvo je 1980. god. izgradilo tik do kuće, na južnoj strani, omanje sklonište sa 6 ležaja. Nakon Domovinskog rata kuća i sklonište su

Sklonište na Jančarici

dani na upravljanje Planinarskom društvu "Bijele stijene" iz Mrkoplja. Kuća je opskrbljena potrebnim priborom i ima 12 kreveta. Kako je za ključana, za boravak u njoj potrebno se obratiti na planinarsko društvo u Mrkoplju. S istočne strane

Bijele stijene - detalj stijena

kuće nalazi se cisterna s crpkom za vodu. Uz crpku uvijek treba ostaviti punu bocu vode radi nalijevanja kako bi se i drugi planinari mogli opskrbiti vodom. Do doma na Jančarici moguće je prići šumskom cestom iz Begova Razdolja (6,5 km) ili iz Jasenka (13 km) preko Vrbovske poljane. Odatle se cesta uspinje do samog doma (1 km).

Izleti s Jančarice

Šumarske kuće na Plani (oko 1 h)

Okruglica poljana (oko 1 h)

Rapavica poljana (oko 1,15 h)

Od doma krenuti na sjever, spuštajući se preko livadice do ceste i njome do Vrbovske poljane (10 min). Prvo se

Dogovor za trasu KPP-a 1977. god. - Vladimir Nemeč - Švabo, Zoran Gomzi i Želimir Kantura - Krampus

udesno odvaja šumska cesta i njome vodi stara markacija za Planu (ne obnavlja se!). Inače, tom se cestom dolazi do Okruglice poljane (30 min). Nastaviti dalje do spoja s glavnom cestom, gdje je postavljen i smjerokaz. Ulijevo, na zapad, ide se u Begovo Razdolje (6,5 km), a udesno, na istok, u Jasenak (13 km). Naša markacija nastavlja cestom u smjeru Jasenka (3 min), a za tim ulazi u šumu označenom kraticom kojom ponovno izlazi na cestu. Ide se njome oko 300 m do označenog smjerokaza, a tada se markacija odvaja od ceste skrećući ulijevo na sjever.

Ako se nastavi cestom oko 300 m, dolazi se do šumarske kuće pored koje je cisterna s vodom. Voda je uvijek dostupna, ali za grabljenje vode potrebno je imati konop dužine oko 2 m. Ako ste odlučili ići izravno u sklonište "Ja-

Spomen ploča Jakobu Mihelčiću

kob Mihelčić” na Bjelolasici, valja nastaviti cestom još oko 1800 m do smjerokaza, odnosno do markaci je KPP-a koja dolazi s Bjelolasice i doma. Tu skrenuti ulijevo, strmo uzbrdo u sjevernom smjeru, te slijediti markaciju do doma (45 min).

Kapelski planinarski put na stavlja stazom u sjevernom smjeru isprva položito do raskrižja s odvojkom za sklonište “J. Mihelčić” ispod grebena Bjelolasice (20 min). Od tog raskrižja staza KPP-a skreće strmije uzbrdo serpentinama što su ih 1981. god. uredili članovi Planinarskog društva “Sutjeska” iz Zagreba. Pri kraju serpentina valja poći strmo uzbrdo, kroz nisku bukovinu, do raskrižja i smjerokaza na vršnom grebenu Bjelolasice (10 min). Odatle lijevo, na zapad, do vrha Bjelolasice koji se zove Kula ima oko 5 min hoda.

Markacije - putokazi na KPP-u

Bjelolasica

Vrh planine nalazi se na 1533 m/nm i najviša je točka u Velikoj Kapeli. Označen je geodetskom oznakom u obliku omanje kule, odakle potječe pučki naziv *Kula*. Na zasebnom, niskom željeznom stupu jugozapadno od Kule nalazi se žig KT-2. S vrha se pruža ju najljepši vidici: na zapadu se naziru otoci Krk, Cres, Lošinj te Kvarnerski zaljev s Učkom, prema sjeverozapadu u daljini se vide Julijske Alpe s Triglavom, Kamničke Alpe s Grintavcem, a bliže su goranski vrhovi - Zagradskivrh, Burni Bitoraj, Višnjevica, te Risnjak i Snježnik. Prema sjeveru vidi se Mirkovica, Ravna Gora, Klek i u daljini Medvednica, a po bistroj noći vide se čak i svjetla Zagreba. Na istoku se nazire u dalji ni Lička Plješivica, na jugoistoku se pruža pogledu cijeli greben Velebita od Sve-

Sklonište "Jakob Mihelčić" i vrh Bjelolasice

tog brda do Vratnika, a na jugu su Velika Javornica, Bijele i Samarske stijene, Kolovratske stijene te bezbroj većih i manjih vrhova. Vidljivost zavisi od atmosferskih prilika, ali su najčistiji vidici svakako zimi.

BJELOLASICA (KT-2) - SAMARSKJE STIJENE (KT-3), 3 h

Od vrha *Kule* tre ba se vratiti do smjerokaza, odnosno raskrižja (2 min), a za tim produžiti na suprotnu stranu u istočnom smjeru, držeći se golog grebena, i njime ići do izrazitog prijevoja - Kulskih njivica s postavljenim smjerokazom. Dalje na istok naglo se uzdiže vrh, kota 1530 m, preko

Sklonište na Bjelolasici - crtež

koje staza vodi na Gomirkovicu i skijaški centar Bjelolasica. Ako se od smjerokaza krene nalijevo, na sjever, markirana staza preko Ostrožice, vidljiva, vodi u rekreacijski centar Bjelolasica u selu Vrelo. Staza KPP-a od smjerokaza skreće udesno, na jug, niz travnatu padinu i spušta se do skloništa "Jakob Mi helčić", 2 min.

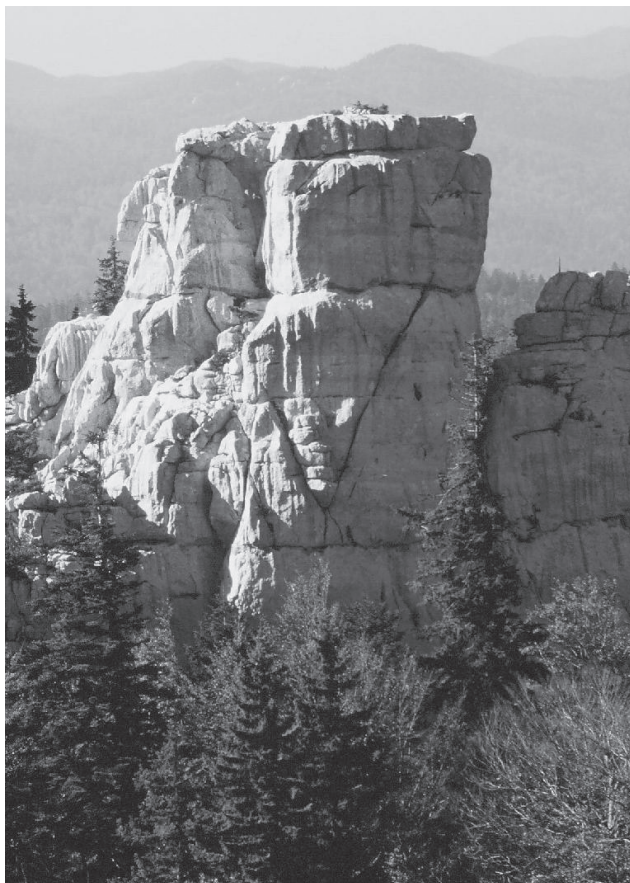
Planinarsko sklonište "Jakob Mihelčić"

Sklonište je smješteno ispod prijevoja, u mjestu zaklonjenom od jakih sjeverozapadnih vjetrova. Izgrađeno je 1986. god. u organizaciji Odbora KPP-a. Radovima i organizacijom rukovodio je Želimir Kantura, a u izgradnji su kao

Postavljanje markacija - Maks Zrnčević

nosioci sudjelovala planinarska društva “Vihor”, “Končar” i “Sutjeska”, svi iz Zagreba, te “Bijele stijene” iz Mrkoplja i “Višnjevica” iz Ravne Gore. Svoju pomoć pružila su mno-

Bijele stijene - “Kovčeg”

gobrojna planinarska društva i organizacije kao i velik broj pojedinaca koji su uložili neizmjeran napor da ovo velebno zdanje bude predano na upotrebu planinarima. Opremljenost skloništa je 16 ležaja na kat, peć i nužni osnovni inventar. U predvorju je spremište za drva. Sa zapadne strane kuće je cisterna, stalno otvorena, s pitkom vodom. Sklonište posjeduje i podrumsku prostoriju, koja je za ključana i služi za smještaj nužnog materijala za održavanje skloništa.

O skloništu se od 2005. do 2019. brinulo PD „INA - Bjelolasica” a 2010. god. temeljito je obnovljeno zahvaljujući donaciji HPS-a i velikom dobrovoljnom radu članova PD „INA - Bjelolasica” kao i članova ostalih društava koja su u Odboru KPP-a. Od godine 2019. brigu oko skloništa preuzima PD „Izletnik” iz Zagreba.

*Otvoreње KPP-a - 1979. na Bijelim stijenama - Želimir
Kantura - Krampus*

Pristupi skloništu

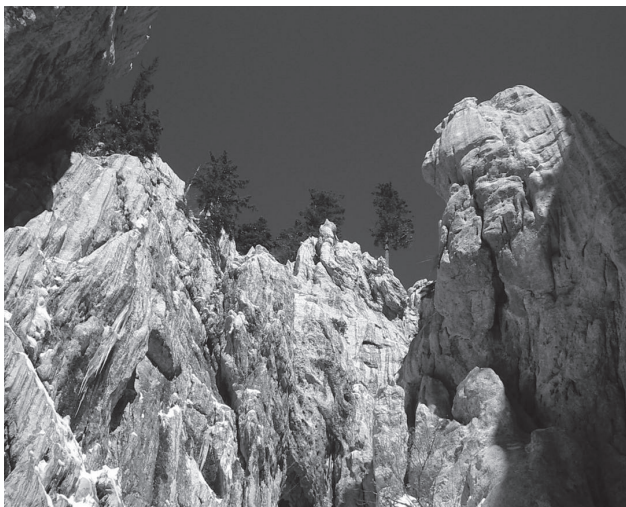
Iz Jasenka asfaltnom cestom do raskrižja s Begovom stazom (makadam), gdje je postavljen putokaz za Bijele stijene. Begovom stazom oko 6 km do raskrižja sa šumskom cestom za Begovo Razdolje i Gomirkovicu. Tom cestom dalje i kod prvog raskrižja krenuti ulijevo jer se desno, na sjever, odvaja šumska cesta koja se penje na Gomirkovicu. Cestom još oko 3 km do vidljivog putokaza koji označava ulaz staze u sklonište i vrh Bjelolasice. Iz Begova Razdolja šumskom cestom koja je djelomično asfaltirana do Vrbovske poljane i dalje na stavkom prema Jasenku, pokraj šumarske kuće, do prije spomenutog put-

Sklonište "Jakob Mihelčić" na Bjelolasici

okaza za Bjelolasicu (oko 9 km).

Od skloništa treba poći markacijom KPP-a niz brdo prema šumi i slijediti je dalje stazom u serpentinama, koje su za potrebe izgradnje skloništa rekonstruirali graditelji. Stazu danas presijecaju ili idu njome šumske vlake koje su napravljene za izvlačenje drva. Staza nakon 30 min izlazi na šumsku cestu Jasenak - Begovo Razdolje, gdje je postavljen lijepi putokaz. Od tog mjesta krenuti cestom nekoliko metara nalijevo (jugoistok), a zatim napustiti cestu kod označenog smjerokaza i ući u šumu na desnu stranu u jugozapadnom smjeru. Staza slijedi staru šumsku vlaklu i prolazi položito kroz visoku šumu, a zatim se postupno

Bijele stijene - nepresušni oblici krša

penje skrećući nalijevo i potom oštro nadesno, u zapadnom smjeru spušta se do šumske ceste koja povezuje Vrbovsku poljanu s Okruglicom. Na ulazu staze na cestu postavljen je smjerokaz. Cestom nastaviti ulijevo (jugoistok) oko 800 m do označenog raskrižja. Do ovog mjesta od ceste Jasenak - Begovo Razdolje oko 35 min. Jedan krak šumske ceste nastavlja dalje u istom pravcu (jugoistok) i njime se može za 20-ak min doći do izuzetno lijepe doline Rapavica poljana. Markacija KPP-a od raskrižja skreće drugim krakom ceste nadesno (zapad), da bi nakon 100 m napustila cestu koja obilazi Okruglicu s istočne strane. Staza se spušta uz rub vrtače i izlazi na Okruglicu te njome uz dva manja jezerca do sredine livade iznad koje je bila izgrađena nadstrešnica, a danas se vide jedino

Bijele stijene - panorama

njeni ostaci. U jezercima je uvijek voda (nije za piće), a u kasnu jesen svojom bojom stvaraju prekrasan ugođaj, naročito ako se posjetilac nalazi iznad njih, na mjestu s kojeg se vidi greben Bjelolasice. Od nadstrešnice staza vodi uzbrdo u zapadnom smjeru i ulazi u šumu penjući se prema prijevoju ispod vrha Bucala (1338 m). Iza prijevoja staza se spušta nizbrdo, držeći se uglavnom korita bujičnjaka i šumskih vlaka, do mjesta znanog kao *Palirova voda*. Odavde dalje nastavlja se u jugozapadnom smjeru širokom zapuštenom vlakom, koja prelazi u šumsku cestu te se nakon 500 m dolazi na Begovu stazu. Ovdje je raskrižje markiranih putova, postoji putokaz. Ulijevo, jugoistočno, cestom prema Jasenku, nakon 15 min dolazi se do odvojka šumske ceste kojom se prilazi na Samarske stijene. Markacija KPP-a od putokaza ide cestom u smjeru Plane oko 2 min do odvojka šumske ceste koja prilazi s južne strane i koja je sada rijetko korištena. Tim odvojkom staza na stavlja oko 3 min i zatim zakreće u šumu nalijevo u istočnom smjeru kod postavljenog smjerokaza. Staza slijedi zaraslu šumsku vlakom kroz izuzetno lijep predjel između vrtača i stijena penjući se postupno uzbrdo. Nakon 20-ak min hoda, ispred izrazite kamene gromade, staza skreće nalijevo (sjever) i spušta se u šumsku vlakom kojom se udesno (istočno) za 3 min izlazi na označenu stazu Mrkopaljskog planinarskog puta (MPP). Od tog raskrižja, gdje je postavljen i putokaz, markacije KPP-a i MPP-a idu zajedno do na vrh Samarskih stijena. Staza skreće nadesno (južno) uzbrdo oko 5 min i zatim nalijevo (istok) do pod veliku prevjesnu stijenu. Tada valja oštro uzbrdo

pored stijene, izgrađenim serpentinama, kroz kamenjar i rijetku šumu do izrazitog kamenog nosa. Iza stijene staza ulazi u oveći dolac - vrtiču. Pred nama se diže stijena posuta borovicom, koja zaklanja sam vrh Samarskih stijena. Markacija se pred ulazom sastaje sa stazom KPP-a koja dolazi s lijeve (istočne) strane iz smjera Ratkova skloništa i kojom ćemo dalje nastaviti. Međutim, prije se valja ispeti na vrh Samarskih stijena kratkim usponom kroz raspuklinu kamene gromade. Na vrhu se nalazi kutija sa žigom KT-3. Od Begove staze do vrha oko 1,5 h.

Visina snijega na Bijelim stijenama - "Lukovica" - Zimski uspon

SAMARSKE STIJENE (KT-3) - LJUSKA U BIJELIM STIJENAMA (KT-4), 1,45 h

Samarske stijene

Vrh se nalazi na 1302 m/nm. Samarske stijene su izuzetno lijepe, ali međusobno nepovezane skupine stijena često bizarnih oblika, te svojom bjelinom razbijaju zeleni šumski plašt u koji su skrivene. Za razliku od komadnih i monolitnih stijena, ove su položito, samarasto oblikovane, pa im otuda i potječe naziv. Tik ispod vrha, u stijene ulazi markacija MPP-a, koja prolaznika vodi kroz najljepše predjele Samarskih stijena. Zavisno od fizičke spremnosti, obilazak traje oko 4 - 5 sati, a izlaz markacije

Prolaz kroz "Ljusku"

je par minuta prije Ratkova skloništa.

Za nastavak KPP-a valja se vratiti niz stijenu do raskrižja na rubu dolca i krenuti desno, na istok, dobro označenom stazom što vodi do Ratkova skloništa. Slijedeći markaciju stazom koja je više - manje po ložita, za 40 min pristiže se na manju čistinu na kojoj je raskrižje. Udesno, na jug, staza vodi do Ratkova skloništa, 5 min. Također tu je izlaz spomenute staze MPP-a. Treba pripaziti na markacije, koje se ovdje križaju, ali su sve korektno označene putokazima.

Ratkovo sklonište

Sigurno je jedno od najoriginalnijih skloništa u Hrvatskoj. Smješteno je u pećini stijene *Šerpas*, tako da

Markacije - na vrh Bijelih stijena i dalje prema Samarskim stijenama

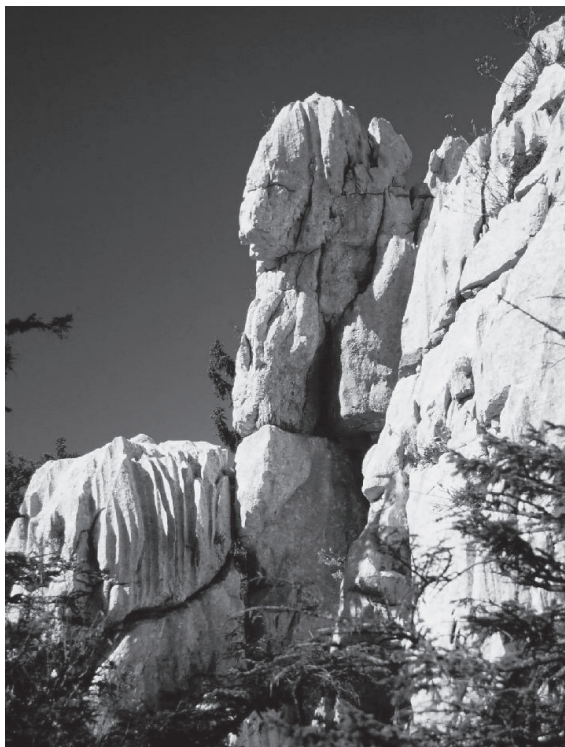
ga stijena nadvisuje kao osebujni prirodni krov. Nekada je ovdje bilo skromno (ali romantično) sklonište što su ga izgradili zagrebački sveučilištarci, članovi PD "Velebit". Nečijim nemarom izgorjelo je početkom 1982. god. Izgorjelo je sklonište, ali nisu izgorjeli zanos i ljubav sveučilištaraca za prirodne ljepote Samarskih stijena. Velikim trudom i zanosom članovi PD "Velebit" podigli su novo, još ljepše sklonište i otvorili ga za javnost 1983. god. Sklonište je tijekom godina dosta propalo no 2011. god temeljito je obnovljeno. U skloništu ima 20 ležajeva, peć i osnovni neophodni pribor. Ispred skloništa je cisterna iz koje se voda crpi ručnom crpkom. Sklonište je zadnjih godina prilično propalo pa se ti jekom 2011. god. predviđa njegova temeljita obnova.

Ratkovo sklonište na Samarskim stijenama

Pristupi skloništu

Iz Jasenka automobilom cestom za Novi i zatim Begovom stazom. Skrenuti odvojkom nalijevo (jug) kod 13. km. Dalje markacijom do skloništa 30 min. Iz Mrkoplja, preko Vojnog Tuka, automobilom Begovom stazom do spomenutog odvojka, nadesno (jug) kod 13. km. Dalje

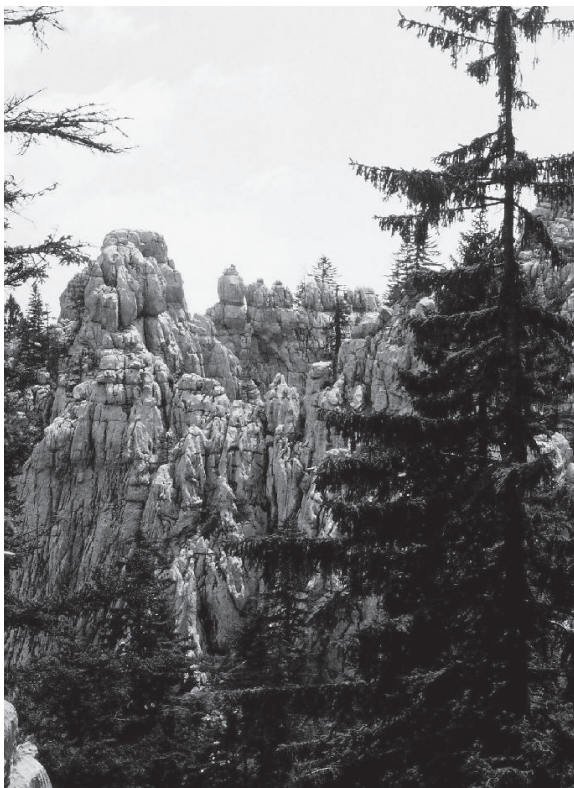

Samarske stijene - "Kapa" - "Poglavica"

kako je spomenuto u prethodnom prilazu.

Izleti iz Ratkova skloništa

Samarske stijene su izuzetno atraktivne zbog raznolikih geomorfoloških pojava (tunel kroz *Šerpas*, *Katedra-*

Samarske stijene - "Amfiteatar"

la, Šerpas, Div), ali se obilazak bez markacija preporučuje samo dobrim poznavateljima stijena. Danas je kroz Samarške stijene provedena obilaznica Mrkopaljskog planinarskog puta (MPP), kroz najljepše predjele stijena, tako da se to razgledavanje preporučuje posjetiocima skloništa. Potpun obilazak traje oko 6,5 h, ali se može i skratiti. Obilaznicom upravlja i održava je HPD "Bijele stijene" iz Mrkoplja.

Od križanja putova, markacija KPP-a skreće nalijevo (sjever) preko malog prijevoja i zatim se spušta do spoja s uzdužnom stazom, kojom se pristupa od Begove staze do Ratkova skloništa. Dalje u istom, sjevernom smjeru, oko 1 min hoda, dolazi se do novog raskrižja. Markacija u istom smjeru vodi prema Begovoj stazi, dok se nadesno (u smjeru istoka) odvaja markacija KPP-a i ulazi u područje Bijelih stijena. Ta dionica KPP-a do Bijelih stijena naziva se Vihoraški put.

Vihoraški put

Nastao je na zamisa o vjernog prijatelja Milovana Dlouhija - Mišonje i zanosom Želimira Kanture, a uz nesebičnu pomoć članova PD "Vihor". Put je istražen, trasiran i označen 1973./74. godine, te je javnosti predan povodom stote obljetnice hrvatskog planinarstva. Staza je provedena kroz dotad netaknutu prirodu te svakog prolaznika oduševi svojom raznolikošću i ljepotama fantastičnih oblika stijena, koje se smjenjuju zaravnatim dolcima i gustom šumom.

Naša staza u blagom luku obilazi šumovitu glavicu te se s druge strane spušta između kamenih gromada u plitku vrtaču. Odatle treba ići uzbrdo i slijedeći markaciju obići vrtaču što se s lijeve strane naglo otvara ispod staze. Put vodi kroz izuzetno uzbudljiv krajolik, da bi oko kamenog nosa prolazio neposredno iznad vrtače, uskom policom nazvanom *Balkon*. Odatle blago niz brijeg, pa gotovo po izohipsi usporedo s vrtačom s lijeve strane do prijevoja. Nakon silaska i obilaska velike kamene stijene, lijevo dolje je vrtača puna oborenih stabala i kamenih gromada; staza vodi rubom suhog korita (*Suha dolina*) do pod stijenu, oko 35 min od odvojka ispod Samarskih stijena. Ovdje je raskrižje. Nalijevo se stiže do *Ačkove doline*, dok ravno nastavlja trasa KPP-a.

Staro sklonište na Bijelim stijenama - crtež

Ačkova dolina

Lijevo od raskrižja, u smjeru sjevera, označena je staza kojom se, penjući se uzbrdo, za 10-ak min stiže na omanju zaravan u šumi u kojoj je trostruko raskrižje. Markacijom lijevo nizbrdo u sjevernom smjeru ulazi se u *Ačkovu dolinu*, 1 min. Polulijevo od raskrižja markacija vodi položito pa zatim strmo nizbrdo, prelijepim krajolikom kroz stijene i šumu do Begove staze, 35 min. Markacijom desno, na istok uzbrdo od zaravni prolazeći kroz stijene nakon 20 min izlazi se iznad *Natašina dola*. Slijedeći dobru markaciju, stazom se spušta između dviju izrazitih stjenovitih barijera te se nakon 5 min hoda izlazi u

Bijele stijene - novi kontrasti

Natašin dol, gdje se sastaje s glavnom stazom KPP-a koja dolazi iz *Suhe doline*. Ovaj predio bio je gotovo nepoznat. Istražio ga je član HPD "Vihor" Milovan Dlouhi, a stazu su po ložili i označili članovi HPD "Vihor" i HPD "Kapela" pod vodstvom Ž. Kanture. Na jednoj stijeni postavljena je spomen - ploča u znak sjećanja na prerano umrlog Stipicu Mesića - Ačka. Stradao je kao alpinistički instruktor u Maloj Mojstrovki u Sloveniji. Ako je negdje priroda stvorila umjetničko djelo, onda su stijene *Ačkove doline* najljepši park skulptura, suzvučje silovitih okomica, raspucanih točila i žljebina, sunovraćenih gromada i nježnog gorskog cvijeća.

Od raskrižja, s odvojkom puta prema Ačkovoj dolini, staza KPP-a nastavlja se strmo uzbrdo u istočnom, odnosno sjeveroistočnom smjeru te za 25 min stiže do

Putokazi prema KT8, KT9 i KT7

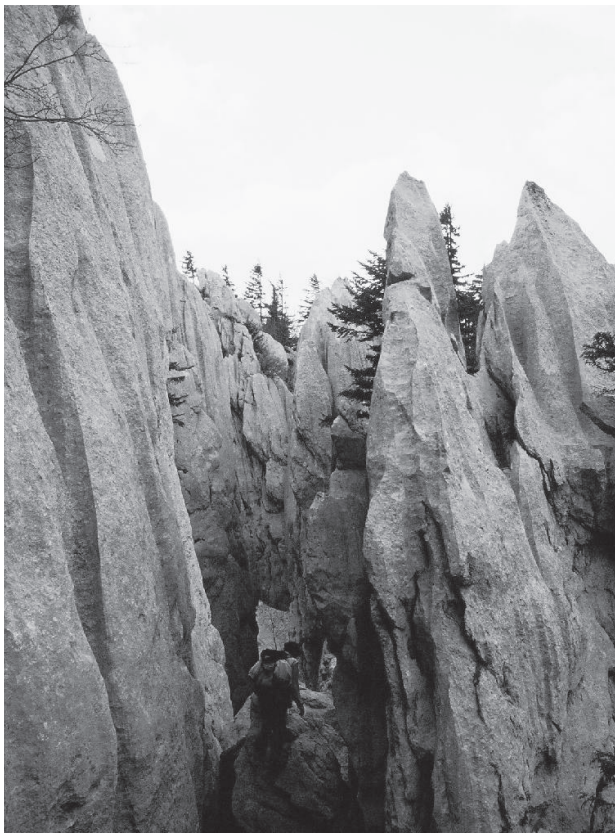
Natašina dola, omanje zaravni usred stijena. Od raskrižja staze ispod Samarskih stijena do Natašina dola je oko 1 h. Varijanta dolaska preko Ačkove doline duža je za 15-ak min. Iz *Natašina dola* ide se stazom u *Ljusku* (10 min). Lakša je varijanta prema osamljenoj jeli, pa kroz razvedenu stijenu, osiguranu sajlom i ljestvama (izgradili i postavili članovi i omladinska sekcija HPD “Vihor”, obnovljena 1998. god.) do dna *Ljuske*. Druga je varijanta kroz stijenu iznad *Natašina dola* samo za vještije planinare jer zahtijeva slobodno spuštanje niz stijenu, koja je doduše razvedena, ali ne i osigurana.

KT-06 Velika Javornica 1375 m

Ljuska

To je izuzetno lijepa prirodna tvorevina. Kada se gleda s okolnih vrhova u pravcu njenog prostiranja, ostavlja

Bijele stijene - "Ljuska"

dojam orahove ljuske pa joj je prema tome i pripao naziv. Na njenom dnu postavljene su ljestve kojima se lako izlazi na njen gornji dio. Neposredno poizlasku s lijeve strane je kutija s upisnom knjigom i žigom “Vihoraškog puta”, a na stijeni, također s lijeve strane (sjever), smještena je kutija s upisnom knjigom i žigom KT-4.

LJUSKA U BIJELIM STIJENAMA (KT-4) - VRH BIJELIH STIJENA (KT-5), 2 h

Od upisne kutije u *Ljusci* valja ići naprijed u istočnom smjeru te se spustiti niz dobro razvedenu stijenu (oko 3 min) pa preko omanjeg sipara naglo se popeti uz

Bijele stijene - “Piramida”

brijeg. U nastavku, put prolazi podnožjem izrazitog stjenovitog grebena i to s lijeve, sjeverne strane, dok je s desne duboka vrtača. Put se penje uza samu stijenu te postupno ide do omanjeg prijevoja. Zatim se strmo spušta u dolac i uspinje na drugu stranu te na kraju izlazi u veliki dolac nazvan *Zelena dolina*. Od *Natašina dola* do *Zelene doline* ima sat hoda.

Zelena dolina

To je ljupka dolina zatvorena na sjeveru stijenom, dok se s juga otvara pogled na Samarske stijene. S istoka i zapada također su lijepe stijene, pa dolina izgleda kao prirodni amfiteatar.

Staza se iza *Zelene doline* naglo uspinje te uza samu stijenu prolazi kroz mali prijevoj i spušta se na drugu stranu u vrtaču. Nakon što put zaobiđe pošumljenu stijenu, spušta se u omanji dolac. Ispod velike stijene, s

Bijele stijene - Dobro došli!

desne strane (južno) odvaja se markirana staza za Ratkov vrh (1314 m), a desetak metara dalje odvaja se lijevo (sjeveroistok) markacija za vrh Boce. Nakon daljih 300 m puta dolazi se na raskrižje. S lijeve strane (istok) dolazi markirani put s Begove staze kojim se kroz *Klanac kostura* penje do vrha i kuće na Bijelim stijenama. Od tog raskrižja trasa KPP-a slijedi taj prilaz na Bijeje stijene. Od raskrižja ravno na prijed, u južnom smjeru, strmo uz brijeg, između stijena do vršne stijene Bijelih stijena (30 min). Izlazak na sam vrh Bijelih stijena osiguran je sahljom. Od *Zelene doline* do vrha Bijelih stijena treba sat hoda.

Bijeje stijene sa Samarskih stijena

Bijele stijene

Vrh Bijelih stijena nalazi se na 1335 m/nm. To je svakako dominantna točka cijelog puta. Svuda naokolo strše stijene, tornjevi i šiljci najbizarnijih oblika. Vidici su s vrha otvoreni na sve strane. Na jugu se nazire golemi Velebit. Bliže se pogled zaustavlja na Velikoj Javornici, slijedećoj točki na KPP-u. Na jugozapadu se proteže Ričičko bilo, a pogled na Kolovratske stijene zaklanja omanji vrh. Na zapadu, kroz usjeklinu između bregova, za vedra dana vidi se more s otocima u daljini. Na sjeverozapadu pogled se zaustavlja na Burnom Bitoraju, a dalje na Risnjaku. Daleko na obzorju mogu se nazreti Julijske

KT-07 Duliba 719 m

Alpe. Na sjever pogled zaklanja markantni greben Bjelolasice. Pogled na istok i jugoistok seže do Kleka, koji se ističe svojim usamljenim položajem, dok je pod nama zeleno Jasenačko polje. Na samom vrhu nalazi se kutija sa žigom i upisnom knjigom KT-5.

S vrha Bijelih stijena silazak do kuće i skloništa moguć je po dva dobro označena puta, od kojih svaki u 10-minutnom hodu pruža posebne užitke. Oba se puta sastaju u zaklonjenom dolcu u kojem je smještena kuća na Bijelim stijenama. Pedesetak metara dalje na jug dolazi se do drugog dolca, u kojem je izgrađeno sklonište “Miroslav Hirtz”.

Kuća na Bijelim stijenama zimi - preko 3 m snijega

Dom na Bijelim stijenama

Sadašnja kuća na Bijelim stijenama izgrađena je 1968. god. marom članova HPD "Kapela" (tada PD "R. Končar") iz Zagreba. Kuća je potpuno opremljena, a kapacitet spavanja je 15 osoba. Otvorena je u dane dežurstva, a to je u pravilu od 15. svibnja do 15. listopada. Pruža nužnu opskrbu u piću te mogućnost pripremanja hrane. Izvan dežurstva, kao i za veće grupe, potrebno je unaprijed najaviti se planinarskom društvu HPD "Kapela" iz

Planinarska kuća "Dragutin Hirc" na Bijelim stijenama

Zagreba, Maksimirska 51. Ranija planinarska kuća nazvana po znanstveniku i zaljubljeniku u ljepote Bijelih stijena, Dragutinu Hircu, Hirčevom kućom, nalazila se južnije od sadašnje, gotovo u sredini dolca. Izgrađena je 1928. god. Tijekom Drugog svjetskog rata zapaljena je i uništena. Obnovljena je marom članova PD “Velebit” iz Zagreba 1952. god. Međutim, zbog loše odabranog mjesta kameni zidovi bili su gotovo uvijek vlažni (treba reći da je kuća bila u snijegu oko pola godine!) tako da je bila nepotrebna osim ljeti. Stoga je sadašnja kuća pomaknuta pod stijenu i izdignuta na stupove, dok je konstrukcija drvena. Taj se način gradnje u ovim klimatskim uvjetima pokazao izuzetno dobrim tako da su ostali objekti slično građeni (sklonište “Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama, sklonište na Bjelolasici). Kameni materijal od ostataka stare Hirčeve kuće iskorišten je u gradnji novog doma i skloništa tako da je od nje danas ostala samo vrlo dobra i upotrebna cisterna za vodu. Dobrovoljnim radom članova društva i donacijom HPS-a kuća na Bijelim stijenama temeljito je obnovljena tijekom 2002. god.

Sklonište “Miroslav Hirtz” na Bijelim stijenama

Kako bi planinari mogli boraviti u predjelu Bijelih stijena i kada kuća nije otvorena, HPD “Kapela” uz pomoć članova PD “Vihor” izgradilo je lijepo drveno sklonište u susjednom dolcu i predalo ga na upotrebu 1974. god. Međutim, to je sklonište izgorjelo nepažnjom zimi 1975., a 1976. godine podignuto je novo, koje je nazvano imenom zaslužnog planinara i znanstvenika Miroslava Hirtz

za, sina Dragutina Hirca. Sklonište je kapaciteta 20 osoba te ima nužnu opremu. Skloništem upravlja HPD "Kapela" iz Zagreba. Uz dobrovoljni rad i donaciju HPS-a sklonište je temeljito obnovljeno tijekom 2020. godine.

Sklonište "Miroslav Hirtz" na Bijelim stijenama

Pristupi domu i skloništu

Osim već opisanog pristupa s Begove staze kroz *Klanac kostura* ("Riječki pristup"), do doma i skloništa moguće je doći sa strane Jasenka. Taj je pristup povoljniji posjetiteljima iz pravca Zagreba i sjeverne Hrvatske. Na dva kilometra od Jasenka asfaltnom cestom prema Novom i Drežnici odvaja se udesno (na sjever) šumska cesta

nazvana Begovom stazom, koja vodi sve do Vojnog Tuka. Od tog raskrižja markiran je pristup do doma i skloništa. Najprije se ide oko 500 m cestom, a zatim se na desnom zaokretu ceste (na istok) markirana staza odvaja i ulazi u šumu postupno se penjući ponovno do spoja s cestom (30 min). Nastavak je cestom oko 1 km do raskrižja sa šumskom cestom na lijevo (zapad). Taj odvojak je novijeg datuma i

Oznaka ispod Kolovratskih stijena

izgrađen je za potrebe šumarije. Odvojkom se dosta strmo za oko 35 min stiže do mjesta nazvanog *Parkiralište* - naime, dotle je mogući i pristup automobilom. S tog mjesta markacija skreće u šumu u smjeru jugozapada. Iznad *Parkirališta*, s lijeve strane, podignuto je malo drveno sklonište kao odmorište i zaštita od nevremena. Markirana, dobro vidljiva staza uspinje se stalno uzbrdo sve do raskrižja, gdje se nalijevo (na jug) odvaja trasa KPP-a za V. Javornicu. Od *Parkirališta* do odvojka treba oko 35 min. Od tog raskrižja ima još oko 10 min do doma, odnosno skloništa na Bijelim stijenama.

VRH BIJELIH STIJENA (KT-5) - VELIKA JAVORNICA (KT-6), 1,15 h

Od kuće na Bijelim stijenama valja poći u južnom smjeru putom što vodi prema Jasenku (10 min). Na raskrižju treba krenuti desno, stalno u južnom smjeru, prema uputi smjerokaza, dok lijevo ostaje put za Jasenak.

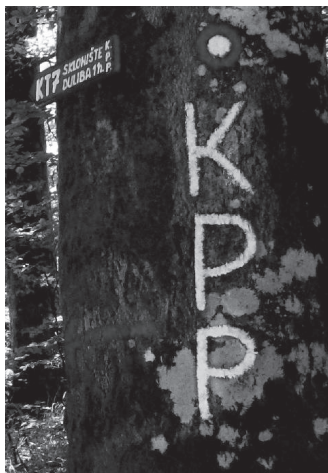

Markacije - KT3 i KT5

Kratko se silazi u manji dolac, a za tim se uspinje bočno uz brijeg (približno 10 min). U nastavku puta silazi se do velike kamene gromade nazvane *Vrata*. Tik prije *Vrata* nalijevo prema istoku odvaja se markacija kojom se može doći do divovske jele (zaštićeni spomenik prirode) i spustiti se par minuta prije *Parkirališta*, odnosno mjesta odakle započinje uspon na Bijele stijene. Od *Vrata* put vodi naglo uz brijeg, stalno u južnom smjeru, podnožjem stijena, a zatim uz nekoliko serpentina do prijevoja. Lijevo se nalazi kamena skupina koja je nalik na mjesječev pejzaž pa je nazvana *Mjesječevom glavom* (30 min od *Vrata*). U šumovitoj zaravni iza *Mjesječeve glave* sagrađeno je malo sklonište, nadstrešnica, identično onom iznad parkirališta (vidi opis puta na Bijele stijene iz Jasenka). Put nastavlja kroz šumovitu zaravan *Tiha dolina*, a zatim skreće blago ulijevo, prema istoku, pobočjem glavnog bila Velike Javornice. Nakon 10 min strmijeg uspona, pod kraj kroz stijene, izbija se neposredno pred vrh Velike Javornice, na kome se nalazi kutija sa žigom KT-6.

Velika Javornica

Nadmorska joj je visina 1375 m. To je zrakast greben s više

Markacije - KPP za KT7

pobočnih grana. Grebenom se može nastaviti do zanimljivoga isturenog jugoistočnog vrha, odakle se pruža lijep pogled na Jasenačko i Drežničko polje, Klek te Velebit. Prema jugozapadu, odnosno moru, vidik zatvara greben Kolovratskih stijena te Ričičkog bila.

VELIKA JAVORNICA (KT-6) - SKLONIŠTE U DULIBI (KT-7), 4 h

S vrha na kojem je smještena kutija sa žigom vratiti se natrag na stazu (2 min) i zatim skrenuti ulijevo, na jug, ispod glavnog grebena i jugoistočnog vrha. Ovdje staza zakreće udesno, na zapad, i strmo se spušta na omanju zaravan. U nastavku je staza položita kroz mladu šumu, a zatim se spušta kroz dobro razvedenu stijenu prirodnim serpentinama na šumsku vlakvu te njome zakreće u južnom smjeru. Nakon 100 m hoda vlakvom prolazi se kraj nestalnog izvora, koji se pojavljuje samo u vrijeme snijega i kiša, a nestaje u ljetnim mjesecima. To mjesto nazvano je *Kristinin izvor*. Od Velike Javornice do *Kristinina izvora* potrebno je oko 45 min. Nastavljamo dalje vlakvom preko kamene zaravni, obilazeći s lijeve, istočne strane izraziti vrh - Krpan bilo (1280 m). Put se postupno spušta ulijevo do prekrasne Bunjevačke poljane. Naročito je zanimljivo u rano proljeće, kad je jedan dio poljane pod snijegom, a u drugom, osunčanom dijelu, cvjetaju prvi vjesnici proljeća. Staza i dalje nastavlja u južnom smjeru te presijeca poljanu i ponovo ulazi u šumu. Put se nastavlja do omanjeg prijevoja, a zatim, slijedeći oznaku, treba ići oko 400 m blago uzbrdo, do dolca što ga krasi tri javora stara neko-

liko stotina godina. Odatle mu i potječe naziv *Tri javora*. Nastaviti vlakom južno te nakon 10 min izaći na omanju zaravan. Od tog mjesta se može strmo nizbrdo izaći na cestu Jasenak - Novi Vinodolski (20 min). Jasenak je od mjesta silaska udaljen oko 10 km. Naš put izrazitom vlakom skreće udesno, sve do njenog spoja sa šumskom cestom (15 min). U nastavku ići cestom do mjesta na kojem čini serpentinu (ulijevo), a potom skrenuti udesno i idući vlakom kroz gusti bukvik ponovno izbiti na cestu (5 min). Nakon 10 min hoda cestom stižemo do vidljivog okretišta. Napustiti ovdje cestu i skrenuti udesno, na zapad, zaralom vlakom. Staza vijuga kroz gustiš i jedva vidljivu vlaku postupno se dižući do omanjeg prijevoja (10 min). Iza prijevoja staza laganim spustom izbija na cestu koju siječe i ulazi na livadu iza ostataka negdašnje oštarije, stari Stalak. Tu staza ponovno izbija na *Rudolfinu*, lijepo izvedenu cestu od Ogulina preko Jasenka do Novog. Danas je ta cesta potpuno asfaltirana od Jasenka do Novog Vinodolskog. Naša markacija nastavlja od starog Stalka *Rudolfinom* udesno, na zapad, oko 300 m, te dolazi do lugarnice na Stalku. Ukupno od vrha V. Javornice do Stalka ima 2 h hoda.

Stalak

Lugarnica Stalak je nekad bila dobro održavana šumarska kuća. Međutim, danas je u lošem stanju, s jednom polovicom zgrade otvorenom. Planinarsko društvo "Strilež" iz Crikvenice dobilo je na korištenje lijevi (istoči) dio lugarnice koji je preuređen u sklonište.

Međutim, sklonište je zatvorenog tipa tako da planinari nemaju od njega koristi. Pored kuće je velika cisterna u kojoj je voda dvojbene kvalitete. Od lugarnice se može cestom (*Rudolfinom*) natrag do Jasenka, 12 km ili pak prema moru u Novi Vinodolski, oko 30 km.

Od Stalka na jug markacija nastavlja iza kuće kroz lijepu šumu, blago se spuštajući do šumske ceste (15 min). Staza siječe cestu i vijuga kroz šumu, i to najprije lagano nizbrdo, a zatim strmije do druge šumske ceste (20 min). Na cesti je postavljen smjerokaz koji upućuje nadesno, na zapad, te cestom oko 15 min. Pri kraju je napušta, ali ide usporedo s njom starim šumskim putem sve do starog skloništa u Dulibi. Od Stalka do starog skloništa potrebno je 1 h hoda.

Od smjerokaza nakon 300 metara ostavljamo cestu i skrećemo lijevo (istok) prema *Zelenoj kući*. Inače, stara markacija je upućivala nastavak cestom u smjeru skloništa *Stara Duliba*. Na priloženoj karti stara trasa puta označena

Markacije - putokazi

je crtkanom linijom. Markacije do starog skloništa više se ne obnavljaju. Nove markacije nastavljaju vlakom kojom se spuštamo do asfaltne ceste što spaja *Rudolfinu* s cestom Tomići - Alan na mjestu gdje se odvaja šumska cesta prema dnu Dulibe. Tom makadamskom cestom nastavimo oko 600 metara, te skrenemo desno uzbrdo vlakom do staze što vijuga između prorijeđenih, ali prekrasnih stabala jela i bukava. Impresivna je njihova visina i vitkost. Put je ovdje lijepo položen; doima se kao da šetate kroz kakav perivoj, a ne kroz nekadašnju prašumu *Gluhe Kapele*. Nakon 15 min počinje postupni uspon do proplanka na kome se uzdižu mlade jele posađene 1979. god. kad je objavljeno prvo izdanje vodiča. Danas je to već izrasla šuma tako da se staza mora probijati kroz gusto raslinje bez vidika. Skreće se nalijevo, na istok i nakon manjeg uspona nastavlja se skrećući na jug uskim grebenom što kao most

Bijele stijene - "Biskupova kapa"

vijuga između dubokih vrtača s lijeve strane i uske doline s desne strane. Kada se dolina i staza sastanu, treba skrenuti ulijevo i popeti se na brijeg te izbiti na šumsku cestu kojom se nadesno (sjever) može doći do *Rudolfine*, a nalijevo (jug) do ceste za Alan. Odmah pored ceste smještena je lugarnica pod Ričičkim bilom, tzv. *Zelena kuća* u kojoj se danas nalazi novo sklonište u Dulibi. Kako sklonište *Stara Duliba* nije više u upotrebi to je tijekom 2010. god. marom mlađih članova HPD "Vihor" izveden i markiran kraći prilaz do sadašnjeg skloništa, odnosno *Zelene kuće*. Time je i cijela dionica između Stalka i skloništa u Dulibi skraćena za oko 20 min hoda. Na priloženoj karti vari

Bijele stijene - Kuća 1967. god. - Izgradnja

janta prilaza preko *Stare Dulibe* označena je crtkanom linijom.

Prvo sklonište u Dulibi (*Stara Duliba*)

Sklonište je bilo smješteno pored šumske ceste (danas asfaltirane) koja početno vodi od Tomića, zaseoka pored Drežnice te izlazi na *Rudolfinu* na mjestu udaljenom od lugarnice u Mošunama oko 2 km. To je bila drvena baraka osposobljena marom članova HPD “Vihor” i HPD “Kapela”. Sklonište je izgrađeno 1979. god. iz veće barake koju je zajedno s lokacijom stavila na raspolaganje šumari ja Novi Vinodolski. Ona je također dala i temeljnu građu na koju je kuća postavljena. Sklonište se ne održava od 1991. god. kada je osposobljeno novo sklonište i danas je u funkciji, tzv. *Zelena kuća*.

Markacije - put za Bijele stijene

Novo sklonište u Dulibi (Zelena kuća)

Zbog dotrajalosti starog skloništa bilo je po trebno naći novo rješenje za smještaj, što je ostvareno zahvaljujući susretljivosti šumarije iz Novog, koja je odobrila korištenje dijela velike lugarnice pod Ričičkim bilom poznate pod imenom *Zelena kuća*. Tijekom 1990. god. u dvije radne akcije članova HPD "Vihor" i HPD "Kapela" osposobljene su dvije prostorije. U manjoj se nalazi peć i stol s klupom, dok je veća uređena u spavaonicu s 12 ležaja. Ostali dio lugarnice je neiskorišten te u nuždi može također poslužiti kao sklonište. Ispred kuće je velika cisterna s pitkom vodom. Sklonište održava Odbor KPP-a i u njemu je smješten žig KT-7.

Staro sklonište u Dulibi

Izleti iz skloništa

Označenom, novo markiranom stazom, moguće se uspeti do sjevernog vrha Kolovratskih stijena. Opis uspona vidi na str. 79 pri opisu varijante preko grebena Kolovratskih stijena. Ta je staza označena tijekom 2010. godine. Treba spomenuti da je prema novim mjerama sjeverni vrh (1099 m) nešto viši od južnog (1090 m) na

Prsti u Bijelim stijenama

kojem se nalazi kontrolna točka KT-8. U nastavku se može novo markiranom stazom za oko 1 sat hoda doći do južnog vrha s kontrolnim žigom. U povratku može se produžiti starom markacijom kojom za oko 1 sat hoda stižemo natrag do skloništa u Dulibi.

"Zelena kuća" - novo sklonište u Dulibi

h hoda. Na prijevoju je uputno ostaviti naprtnjače, a zatim ići odvojkom desno, u sjevernom smjeru usponom kroz lijepo razvedenu stijenu te izaći na južni vrh Kolovratskih stijena, 10 min. Kutija sa žigom smještena je na stijeni tik ispod vrha.

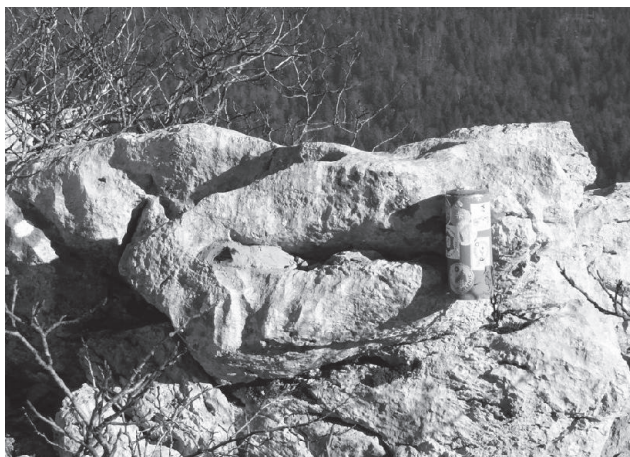
b) Varijanta grebenom Kolovratskih stijena, 1,5 h: (Put Želimira Kanture - *Krampusov put*).

Ovaj prilaz južnom vrhu je za htjevniji i preporuča se planinarima s iskustvom i boljom kondicijom a po težini je sličan dionici puta između Samarskih i Bijelih stijena. Stazu su izveli i markirali već spomenuti mlađi članovi HPD "Vihor" 2010. god. Od skloništa put prema grebenu Ko-

Bijele stijene - vlaka šumarije za izvlačenje posječenog drveća

lovratskih stijena započinje usponom u zapadnom smjeru širokom vlakom nasuprot samog skloništa. Nakon nekoliko minuta put skreće desno nešto užom strmijom vlakom i nakon oko 15 minuta staza skreće nalijevo i serpentinom izlazi na šumsku cestu i prijevoj između Ričičkog bila i Kolovratskih stijena. Staza nastavlja cestom u smjeru juga stotinjak metara, a zatim skreće lijevo i lijepo položenom stazom nakon desetak minuta izlazi na malu zaravan. Uz nju se s lijeve strane nalaze ostaci nekadašnjih ljetnih stanova primorskih stočara (od skloništa 40 minuta). Put odatle nastavlja prema jugu i ubrzo skreće lagano ulijevo i prolazeći kroz prirodni stjenoviti prolaz izbija na greben, kojim se za petnaestak minuta dolazi na najviši vrh Kolovratskih stijena, tzv. Sjeverni vrh (1099 m). Prije samog

Kolovratske stijene - vrh s kutijom za žig

vrha je lijep i razmjerno zahtjevan stjenoviti predio pa treba dobro pratiti markacije kako bi ga se što lakše prošlo. Staza se sa Sjevernog vrha blago spušta do najzahtjevnijeg dijela puta - procjepa u grebenu koji je ovdje najuži i iznosi svega nekoliko metara. Procjep je osiguran klinovima. Iza procjepa greben se opet širi, te se hoda po otvorenom, razvedenom pobočju i gotovo se čitavim putem može uživati u prekrasnim pogledima koji se pružaju na vrhove Velike Kapele s jedne i prekrasno Kolovratsko polje, Velebit i more s druge strane... a za lijepih dana još i mnogo dalje. Nakon otprilike 1 sat hoda od Sjevernog vrha dolazi se do Južnog vrha odnosno do markirane staze koja prilazi vrhu s južne strane lakšom varijantom. Južni vrh je svega nekoliko metara niži od sjevernog (1090 m), i na njemu se nalazi žig KT-8 KPP-a Kolovratske stijene. Od ove kontrolne točke trasa KPP-a nastavlja do Viništa i Klenovice postojećom markiranom stazom.

Bijele stijene s Klekom u pozadini

KOLOVRATSKE STIJENE (KT-8) - VINIŠTE (KT-9), 2,45 h

Kolovratske stijene

S vrha se valja vratiti do prijevoja, a zatim se spustiti niz brijeg, slijedeći markaciju prema jugoistoku do mjesta gdje staza čini zavoj udesno. Ovdje je važno raskrižje. U smjeru juga na stavkom vlake moguće je stići za oko 20 min do asfaltne ceste i do stare lugarnice, tzv. *Rušičke kuće*. To je ustvari bila velika šumska baraka koja je danas već potpuno propala. Pored kuće se nalazi velika cisterna puna vode dvojbene ispravnosti. Postoji namjera da se markacije KPP-a usmjere prema toj kući i u nastavku, obilazeći Kolovratsko polje s južne strane, ponovno dovedu na pri-

Bijele stijene - vrtače

jevoj ispod Černog vrha. Sadašnja markacija KPP-a od raskrižja skreće udesno, nizbrdo u zapadnom smjeru, do spoja s asfaltiranom šumskom cestom što od *Rušičke kuće* vodi preko Ričičkog bila u Dulibu. Cestom valja nadesno (na sjever) oko 800 m, a po tom skrenuti nalijevo i nastaviti stazom što se niz nekadašnje sjenokoše spušta u Kolovratsko polje. Još se i danas vide ostaci gromača koje su dijelile granice posjeda jer se u prošlosti ovdje intenzivno živjelo. Staza vodi kroz polje, pored lovačke čeke prema jugozapadu i zatim blago polulijevo sve do podnožja brda - Černi vrh. Ovdje nastaje prirodna udolina što se prostira između bezimene kote 1038 s lijeve, južne strane i Černog vrha s desne, sjeverne strane. Staza skreće ulijevo (jug) te se u serpentinama uzdiže na sam prijevoj.

Nedavno je preko prijevoja izgrađena nova šumska cesta, koja kreće prema Sučevića bilu (jug). Inače, od *Rušičke kuće* probijena je također cesta koja južno zaobilazi Kolovratsko polje i od koje se izlazi na prijevoj ispod Černog bila, gdje se spaja sa spomenutom cestom. U sjevernom smjeru cesta vijuga grebenom prema Černom vrhu, zaobilazi ga s istočne strane i spaja se s cestom koja od *Rušičke kuće* presijeca Kolovratsko polje i produžuje mimo Zapatka i Ričičkog bila. Staza u nastavku prelazi novu cestu i slijedi nekadašnji gospodarski put. Samo 50 m ispred prijevoja s desne strane, kojih 10 koraka, u šumi je izuzetan vidikovac s pogledom na plavetnilo Jadrana. U nastavku ravno naprijed, na jug, te za oko 3 min izbijamo na proplanak s kojeg se lijepo vide nekadašnji plodni vrtovi Luke Krmpotske. Sada izrazito vidljivim putem ići oko

5 min pazeći da se kod smjerokaza kod gromače skrene udesno na zapad. Put inače dalje nastavlja prema Luci Krmpotskoj. Markacija se vidljivom stazom spušta u zavojima do doline i izbija na novosagrađenu cestu. Prijeći cestu i po ložitom stazom u zapadnom smjeru za 5 min izbiti na asfaltnu cestu Luka Krmpotska - Omari.

Luka Krmpotska

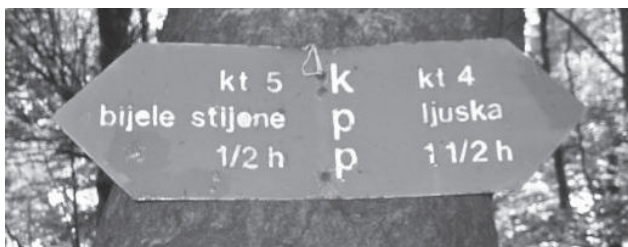
Od mjesta gdje KPP presijeca asfaltnu cestu, idući ulijevo, na jug (10 min), nalazi se zaselak Luka Krmpotska. Tu su preostale jedino kuće u kojima danas živi samo par stalnih stanovnika. U selu je lovački dom, da nas ugostiteljski objekt u zakupu Zvonka Kalanja, u ko-

KT-09 Vinište 300 m

jem se može dobiti preko ljeta piće i hrana. Ako se ode do lovačkog doma, nije se potrebno vraćati do markirane staze, već od doma ići približno 100 m naprijed u smjeru juga, gdje cesta dotiče brdo, a zatim skrenuti s asfalta udesno, na zapad, i nekom od vidljivih staza okomito preko brda spuštati se na drugu, jugozapadnu stranu, sve do zaselka Bačići, u kome nema stalnih stanovnika. Ovdje postoji cisterna s dobrom vodom.

KPP nastavlja ravno preko ceste Luka Krmpotska - Omari ostavljajući lijepo uređenu vikendicu s desne strane te slijedi dobro vidljivu i označenu stazu, koja poludesno, jugozapadno vodi prema kamenoj glavici. S kamene glavice vidi se zaselak Bačići, do kojeg vodi zmijolika asfaltna cesta. Od Luke Krmpotske do Zadrinka dolazi se približno za 30 min. U Zadrinku valja asfaltom udesno, sjeverozapadnim smjerom, te se približno za 20 min stiže u zaselak Drsnik. Selo je napušteno, no postoji jedna uzdržavana kuća, povremeno nastanjena. Pored te je kuće i cisterna s pitkom vodom, koja je, na žalost, veći

Markacije - na KPP-u

dio godine za ključana. Cestom ići do zadnje ruševne kuće i tada markacija zakreće ulijevo u zapadnom smjeru, na vidljivi seoski put, koji u serpentine vodido velikog proplanka preko kojeg je nedavno izgrađen makadamski put. Markacija prelazi cestu te vijuga kroz mladu borovu šumu, koja je danas neusporedivo viša od one što smo je zatekli pri trasiranju puta 1979. god. S lijeve se strane vidi suhozid, a preko njega posađena visoka borova šuma. Kada se put približi najbližoj točki suhozida, ulijevo, na zapad, odvaja se staza na vidikovac - *Kita* (kota 657). Ostavite naprtnjaču i pođite pogledati nezaboravan vidik na Velebit, otoke, Klenovicu, na stari grad Ledenice i slikovito sklonište u Viništu. U nastavku valja slijediti put što vijuga između ograda nekadašnjih plantaža borove šume da bismo se na kraju, polagano se spuštajući kroz visoku makiju, zaustavili pred kućom u Viništu (25 min).

KT-10 Klenovica

VINIŠTE (KT-9) - KLENOVICA (KT-10), 45 min

Vinište

Danas je to pusto selo s dvije sačuvane kuće. U rujnu 1981. g. umrla je 76-godišnja Anka Komadina, posljednji stanovnik Viništa. Razumijevanjem tadašnjeg SIZ-a socijalne zaštite Novi Vinodolski, kuća u kojoj je živjela pokojna Anka Komadina dana je na korištenje društvima HPD "Vihor" i HPD "Kapela". Do 1989. g. kuća je bila otvoreno sklonište. Te godine, u više radnih akcija, dograđen je dio kuće, obnovljen krov te uređena prizemna prostorija, ranije drvarnica bake Anke. Danas je u gornjem

Markacije - MPP - Mrkopaljski planinarski put

dijelu dom s dvije prostorije. U prvoj je prostoriji kuhinja, koja služi i kao dnevni boravak, dok su u odvojenoj, manjoj prostoriji smješteni skupni ležajevi za 16 osoba. U domu se nalazi peć i sav nužan pribor. Rasvjeta je izvedena pomoću fotonaponskog modula i akumulatora.

Ispred kuće je lijepo dvorište popločano kamenom, s ugrađenim stolom i velikim roštiljem. Pored kuće prema jugu, izgrađeno je sklonište, stalno otvoreno u kojem se prolaznici mogu zaštititi od vremenskih nepogoda a po potrebi prespavati. Zapadno pored kuće, prema moru, lijepe su livade s posađenim smokvama i višnjama. Pogodno je za kampinganje. Ispred ulaza u sklonište smještena je lijepo obzidana cisterna, izgrađena 1856 g., a obnovljena marom članova društava 1990. g. Domom i skloništem

Markacije - na Boce

upravlja Odbor KPP-a. Boravak u domu moguć je uz najavu. Od 1997. g. uvedena su ljetna dežurstva u domu, tako da je moguće provesti nekoliko dana u prelijepom ambijentu primorskog ugođaja. Boravak u domu s malom udaljenosti od mora (40 min) omogućuje pravo planinarsko ljetovanje. Za sve obavijesti javiti se na adresu bilo kojeg društva iz Odbora KPP-a.

Izleti iz doma

Stari grad Ledenice (1,30 h) - djelomično markirano groblje. Na groblju pored Ledenica, ispod starog grada, je i grob Anke Komadine uređen od planinara.

Markacije Klenovica-Vinište

U nastavku se Kapelskim planinarskim putem prolazi pored cisterne te se preko terasa nekadašnjih vrtova spušta u jugozapadnom smjeru do makadamske ceste, koja povezuje uzdužno Ledenice s Drinkom. Ta cesta izlazi u smjeru Drinka na asfaltnu cestu Alan - Jadranska cesta, a u smjeru Ledenica na cestu Novi Vinodolski - Ogulin. Nasuprot mjestu gdje markacija izlazi na makadamsku cestu nalazi se usamljeni veliki bor, ispod kojeg je kapelica sv. Karmele, gdje je baka Anka Komadina nalazila svoj utok i mir. Pored kapelice se odvaja markirani put (*Jurin put*) kojim se za oko 30 min stiže na magistralu u mjesto Kalanj u kojem se nalazi i autobusna stanica. Markacija ide cestom na jug oko 50 m i zatim skreće nadesno u smjeru mora, na zapad, vidljivom stazom i putokazom. Put vodi s lijeve strane vododerine i ide naniže usporedo s njome prema moru, da bi na kraju, prošavši pored suhozida, skrenuo desno do dna obrasle vododerine i prošao kroz propust (tunel) ispod Jadranske ceste. Na raskrižju s asfaltnom cestom ići desno, približno 300 m, a zatim lijevo, nizbrdo asfaltnim putom, spustiti se do gostionice "Pod orajem", koja se nalazi na samoj obali mora. Ispred gostionice je nepresušan izvor, koji neposredno utječe u more. Na ogradi pored gostionice, odnosno trgovine, bit će smješten lijepo oblikovan pregledni plan KPP-a, dar našeg prijatelja, akademskog slikara Antona Bičanića. U gostionici "Pod voltom" nalazi se i žig KT-10.

Klenovica

Nekad malo, ljupko, turističko-ribarsko mjesto. Danas je izgrađeno mnogo novih kuća, pretežno za odmor. Udaljena je 6 km od Novog Vinodolskog i 23 km od Senja. Klenovica ima i omanji hotel "Vila Lostura", a moguće je prespavati i u privatnom smještaju. U neposrednoj blizini hotela, uz obalu, ima autokamp i konoba.

Neuređena kuća u Viništu, prije 1989. god.

LITERATURA

- V. Blašković:** *Bijele stijene*, Naše planine, PSH, Zagreb, 1949.
- K. Bošnjak:** *Acta Botanica*, Botanički zavod, Zagreb, 1931.
- V. Cvetišić:** *Na Bijelim stijenama*, Hrvatski planinar, HPD, Zagreb, 1922.
- V. Cvetišić:** *Na Bijelim stijenama*, Sa planina i gora, HPD, Zagreb, 1925.
- B. Gušić:** *Samarske i Kolovratske stijene*, Hrvatski planinar, HPD, Zagreb, 1926.
- D. Hirtz:** *Prirodni zemljopis Hrvatske*, Matica Hrvatske, Zagreb, 1905.
- M. Hirtz:** *Samarske stijene*, Hrvatski planinar, HPD, Zagreb, 1932.
- E. Kumičić:** *Bjelolasica*, Naše planine, PSH, Zagreb, 1950.
- J. Poljak:** *Kolovratske stijene*, Hrvatski planinar, HPD, Zagreb, 1933.
- Ž. Poljak:** *Planine Hrvatske*, PSH, Zagreb, 1986.
- Ž. Poljak:** *Vodič po Gorskom kotaru*, PSH, Zagreb, 1962.
- Z. Smerke:** *Bijele i Samarske stijene*, NIŠRO, Varaždin, 1981.

KT-1 MATIĆ-POLJANA

KT-2 BJELOLASICA

KT-3 SAMARSKE STIJENE

KT-4 LJUSKA

KT-5 BIJELE STIJENE

KT-6 VELIKA JAVORNICA

KT-7 DULIBA

KT-8 KOLOVRATSKE STIJENE

KT-9 VINIŠTE

KT-10 KLENOVICA

ŽIGOVI I BILJEŠKE

